PROF. DR. HURİYE MARTI



İYİLİK VE İHSAN



İYİLİK VE İHSAN

PROF. DR. HURİYE MARTI





DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI: 1292
Halk Kitapları: 282

Yayın Yönetmeni
Dr. Yüksel SALMAN

Yayın Koordinatörü
Yunus AKKAYA

Editör
Prof. Dr. Huriye Martı
Rukiye Aydoğdu Demir

Baskı Takip
İsmail DERİN

Tasarım
Arzu Akgün (aral.org)

Baskı
ARAL
Mustafa Kemal Mah. 2141 Cad.
No: 33/3, Söğütözü, Çankaya / Ankara
Tel: 0.312 219 53 26
www.aral.org

2. Baskı, Ankara – 2017
Eser İnceleme Komisyon Kararı: 28.09.2016/25
ISBN:978-975-19-6645-2
2017-06-Y-0003-1293
Sertifika No: 12931

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı
No:147/A 06800 Çankaya/ANKARA
Tel: 0 312 295 72 93 - 94
Faks: 0 312 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr
www.diyanet.gov.tr

Arabistan yarımadasının yakıcı ikliminde su, “hayat” demekti. Çöl çoğu zaman insanları suya hasret bırakırken, berrak ve soğuk suyun özlemini çeken kabileler bazen sırf bu yüzden birbirleriyle çatışırdı. Gerçi Medine’de hava Mekke’ye göre biraz daha serindi ama suyun değeri asla değişmezdi.

Bütün Medineliler gibi, Sevgili Peygamberimizin küçük hizmetçisi Enes’in üvey babası olan Ebû Talha için de su kuyuları çok kıymetliydi. İnsanların kazancı hurmalıklara, hurmalıkların bereketi ise su kuyularına bağlıydı. Mesela Beyruha… Mescidin hemen karşısındaki Beyruha adlı hurma bahçesinin suyu bambaşkaydı. Sıcağın insanı erittiği günlerde Ebû Talha’nın bu kuyusundan çekilen tatlı ve soğuk su, hem Peygamberimizin hem de dostlarının canına değerdi. Ebû Talha Beyruha’yı çok sever, diğer bütün mallarından üstün tutar, kimselere satmazdı.

Ve bir gün Allah katından bir ayet nazil oldu: *“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça en üstün sevabı kazanamazsınız.”* (Âl-i İmrân, 3/92) diyordu. Çok etkilendi Ebû Talha. Göğsünü defalarca Peygamberimize siper etmiş olan bu kahraman savaşçının yüreği titredi. Resûl-i Ekrem’e ve ashabına karşı ikramlarıyla, ziyafetleriyle tanınan bu cömert sahabi, ayetin iyilik davetine icabet etti. En sevdiği malı Beyruha bahçesi ve su kuyusu idi. Onu toplumun hayrına sunarak fakirlere bağışlamaya karar verdi.

Bu ne kazançlı mal! Bu ne kârlı karar! En kıymetli malını Allah yolunda sadaka olarak veren insan ne kadar da bahtiyar! Allah Resûlü de bu kararı duyunca çok mutlu oldu (Buhârî, Vesâyâ, 10). Bu bağıştan Ebû Talha’nın muhtaç durumda olan akrabalarının faydalanmasını istedi. Bugün Mescid-i Nebevi’nin içinde kalan Beyruha bahçesi, yıllarca iyiliğe hizmet etti, ihsanı temsil etti…

İyilik, toprağa düşüp yeşeren, yeşerip serpildikçe yeniden toprağa düşüp tohum olmak ve binlerce iyiliği var etmek isteyen bir f iliz gibidir.



Nedir iyilik?

Hayat bir iyilik yolculuğudur. İnsan da bu dünyaya "inanmak" ve "iyi işler yapmak" için gelen bir yolcu... İnsanı yaratan, nimetlerle buluşturan, koruyan, bağışlayan, rahmetiyle kuşatan Allah'tır. Ve Allah, hangimizin daha iyi işler yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır (Mülk, 67/2). O halde hayat, bir iyilik sınavıdır.

"İyilik edin. Şüphesiz, Allah iyilik edenleri sever." âyeti, hayatı bir iyilik yolculuğuna dönüştürenlerin ulaşabileceği en değerli hedefi gösterir: Rabbimizin sevgisini elde etmek... Aksi ise mahcubiyet, mahrumiyet ve elemdir. İyiliğe uzak duran ve kötülüğe hizmet eden kimseyi acı bir son beklemektedir: *"Kim bir iyilik getirirse, ona bundan daha hayırlısı vardır. Kim de bir kötülük getirirse, bilsin ki, kötülük işleyenler ancak yapmakta olduklarının cezasına çarptırılırlar."* (Kasas, 28/84)

İyilik, toprağa düşüp yeşeren, yeşerip serpildikçe yeniden toprağa düşüp tohum olmak ve binlerce iyiliği var etmek isteyen bir buğday tanesi gibidir. Kendi içinde bir fedakârlık barındırır ve bu fedakârlığın elbette bir karşılığı vardır. Kâh hemen, kâh yolun sonunda... Yüce Rabbimiz, *"İyilik ve ihsanda bulunanlara (karşılık olarak) daha iyisi ve bir de fazlası vardır. Onların yüzlerine ne bir kara bulaşır, ne de bir zillet. İşte onlar cennetliklerdir ve orada ebedî kalacaklardır."* (Yunus, 10/26) diye müjde verir. O halde "iyilik yurduna" kavuşmak, sonsuz ve sınırsız olan cennete ulaşmak için bu dünyada sınırlı imkânlarla da olsa fedakârlık yapmak akıllıca bir seçenektir.

İman ve İslam bir iyilik davetidir. Bu iyilik bazen güzel ahlak, erdem, fazilet olur; bazen hayır-hasenat, sadaka-zekât olur; bazen tebessüm ve kucaklama, tatlı söz ve güler yüz olur. Adı ve şekli değişebilir ama önemi ve değeri asla değişmez.

İyilik insan için hayatın her döneminde vazgeçilmezdir: Bir bebek, doğduğu andan itibaren çevresindekilerden iyilik bekler. Bir çocuk, iyiliği öğrenmek ve iyi muamele görmek ister. Bir genç için önemli olan, iyi niyet ve iyilik yolunda gayrettir. Yetişkin olunca eşinden iyi davranışlar, amirinden iyi sözler, memurundan iyi işler bekler insan. Sadece diğer insanlardan değil, tabiattan da iyilik umar. Toprağın kendisine kaliteli ve bereketli ekin vermesini, rüzgârın, güneşin, yağmurun sağlık ve iyilik getirmesini diler. Kısacası hayat, iyiliği benimseme ve iyilerden olma yolculuğudur. Yolcu hangi durağa uğrarsa uğrasın, beklentisi hep iyiden ve iyilikten yanadır.

Bir bebek, doğduğu andan itibaren çevresindekilerden iyilik bekler. Bir çocuk, iyiliği öğrenmek ve iyi muamele görmek ister. Bir genç için önemli olan, iyi niyet ve iyilik yolunda gayrettir.



İyiliğin izdüşümleri

İyilik yaratılışın mayasında vardır. Kötülük ise hayat yolculuğunda mutluluğun önündeki en büyük engeldir. Nevvâs b. Sem'ân adlı sahabi bir gün Peygamberimize iyiliğin ve kötülüğün ne anlama geldiğini sorar. Sevgili Peygamberimiz şöyle cevap verir: *"İyilik güzel ahlâktır. Kötülük ise vicdanını rahatsız eden ve insanların bilmesini istemediğin şeydir."* (Müslim, Birr, 15) Bir başka defasında ise şöyle der Peygamberimiz, *"Kötü söz ve davranışların İslam'da yeri yoktur. İslam'ı en hayırlı olan insanlar, ahlâkı en güzel olanlardır."* (İbn Hanbel, V/100)

O halde iman ve İslam bir iyilik davetidir. Bu iyilik bazen güzel ahlak, erdem, fazilet olur; bazen hayır-hasenat, sadaka-zekât olur; bazen tebessüm ve kucaklama, tatlı söz ve güler yüz olur. Adı ve şekli değişebilir ama önemi ve değeri asla değişmez.

İyilik, iyi olma çabasıdır. İhsan yani karşılığını sadece Allah'tan bekleyerek gönülden yapılan iyilik ise, iman ve ibadetin en yüksek makamıdır. İhsan, seni her an gördüğünü ve duyduğunu bilerek Allah'a yaklaşmak, O'nu razı edecek güzel işler yapmaktır. Yönünü Kâbe'ye çevirerek huzura durmak, alnı secdede iken Allah'ın kudretini idrak etmeye çalışmak, oruç ve zekâtla arınmak ya da yalnızlığa bürünüp bir köşede gözyaşı dökerek Allah'ın adını zikretmek… Hepsi ibadettir, hepsi iyiliktir.

İyilik, kötülükten kaçınmaktır. Modern çağın hastalıklarına yaklaşmamak; günahtan, zulümden ve isyandan uzak durmaktır. Haksız kazancı, emeğe saygısızlığı ve duyarsızlığı elinin tersiyle itmektir. Nefsin davetini ve şeytanın çağrısını reddetmek; heva ve hevesin ısrarına aldırış etmemektir. Takva elbisesine bürünmek, namaz ve sabırla korunarak hidayet yolculuğunda sebat gösterebilmektir.

İyilik, yalnıza arkadaş, yorguna dayanak, garibe sığınak olmaktır. Mülteciyi bağrına basmak, onunla ekmeğini bölüşmektir. Yetime kol kanat germek, dulun ihtiyaçlarını gözetmektir. Yolcuyu misafir etmek, yabancıya yolu tarif etmektir. Bazen bir çocuğun hatırını sormaktır iyilik; bazen de bir yaşlının elinden tutmaktır.



İyilik, karşılık beklemeden vermektir. Gücünü, enerjisini, tecrübesini, malını, emeğini, sevgisini ve merhametini, dünyevi bir karşılık düşünmeden paylaşmaktır. İyilik insaftır, fedakârlıktır, adalettir, şefkattir. İyilik duadır, niyazdır, selamdır. İyilik bir defasında ağaç dikmek, öbür defasında aç kalan kediyi doyurmaktır. Komşuya giden bir tabak yemeğin kokusunda ya da yol sorana tarif veren sesin tınısında iyiliği hissedebilirsiniz. Küsen akrabaları barıştırmak için uğraşan ya da ailesinin geçimini helal yoldan sağlamak için gece gündüz çalışan kişi iyilik yapıyor demektir.

Kısacası hayatın akışı içinde iyiliği her an her yerde her şekilde görebilir, yapabilir, hissedebilirsiniz. Bakara Suresi'nin 177. ayeti bütün bu iyiliklerin kapsamını mükemmel biçimde anlatır: *"İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı taraflarına çevirmeniz (den ibaret) değildir. Asıl iyilik, Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitap ve peygamberlere iman edenlerin; mala olan sevgilerine rağmen, onu yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, (ihtiyacından dolayı) isteyene ve (özgürlükleri için) kölelere verenlerin; namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren, antlaşma yaptıklarında sözlerini yerine getirenlerin ve zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda (direnip) sabredenlerin tutum ve davranışlarıdır. İşte bunlar, doğru olanlardır. İşte bunlar, Allah'a karşı gelmekten sakınanların ta kendileridir."*

Peki ya kötülük?

İyilikten bahsederken kötülüğe dair de birkaç cümle söylemeden geçmeyelim. İyiliğin tam karşısında kötülük vardır diyemeyiz. Çünkü kötülük iyilikle hiçbir zaman aynı düzeyde değildir, olamaz. Kötülük daima iyilikten aşağıda ve zayıf, iyilik ise her zaman kötülüğün üstünde ve ondan daha üstündür. Bu yüzden Resûlullah (s.a.s.) bize şunu öğütler: *"Nerede olursan ol, Allah'tan kork. Kötülüğün ardından bir iyilik yap ki onu yok etsin. İnsanlara güzel ahlâkla davran." (Tirmizi, Birr, 55)* Demek ki iyilik, kötülüğün maddi ve manevi etkilerini yok edecek güce sahiptir. Demek ki kötülüğe şahit olan ya da hatayla kötülük işleyen kimsenin en büyük yardımcısı yine iyiliktir.

Kötülüğün yayılmasına, fesadın çoğalmasına engel olmak için alınan her türlü tedbir hareketi, iyilik kapsamındadır. Hırs ve tamahla beslenen kötülüğe dur demek, Müslüman olmanın gereğidir.

Kötülükle mücadele etmek de en az iyilik yapmak kadar önemlidir. Kur'an-ı Kerim'de, *"Sizden, hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten alıkoyan bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır."* (Âl-i İmran, 3/104) buyrulur. Kötülüğün yayılmasına, fesadın çoğalmasına engel olmak için alınan her türlü tedbir hareketi, iyilik kapsamındadır. Hırs ve tamahla beslenen kötülüğe dur demek, Müslüman olmanın gereğidir. Kötülüğe göz yummamak, zalime ve kötülere arka çıkmamak, imanın alametidir. Çünkü bu sayede iyiliğin yayılması ve insanlığın daha iyi günler görmesi sağlanabilir.

"İyilik güzel ahlaktır" prensibi gereğince söz, davranış ve alışkanlıklarıyla iyiliğe hizmet etmek, kötülüğü de zayıflatmak anlamına gelmez mi? Her türlü kötü davranıştan el etek çekmek; yalanı dolanı, kibri riyayı, hasedi fesadı, hırsızlığı yolsuzluğu, hiddeti şiddeti terk etmek kötülüğün tükenmesini sağlamaz mı? O halde mümin, iyiden ve iyilikten yana tavır takınmalı, kötünün ve kötülüğün karşısında durmak için azami derecede gayret sarf etmelidir. Kimi zaman insan, kötülüğün karşısında ürkerek ona engel olmaya gücünün yetmeyeceğini düşünür. Hâlbuki kötülüğü yok etmenin en etkili yolu iyiliği artırmaktır. Ve bunu herkes yapabilir. Yüce Rabbimiz bu konuda şöyle buyurur: *"İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel şekilde önle. O zaman bir de bakarsın ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olmuş."* (Fussilet, 41/34)

Mümine düşen, mazlum coğrafyalardaki kardeşleri için dua etmek, savaşın çocuklarıyla birlikte gözyaşı dökmek, hiç tanımadığı insanların bir an önce kötülükten kurtulup iyilikle nefes alması için onlara yardım göndermektir.



Kötülük Cenab-ı Hak katında da iyilik ile aynı düzeyde bulunamaz. Allah Teâlâ'nın bir ismi de "el-Berr" yani "iyiliği ve ihsanı sonsuz olan"dır. O, insanın fıtratına iyiliği nakşetmiş, bizi doğuştan iyiliğe meyilli yaratmıştır. Kullarından "birr"i yani her türlü iyiliği yaşatmalarını, her işlerini iyilikle yapmalarını, iyiye ve iyiliğe dost olmalarını istemiştir. Kötülüğe ise zerre miktarınca da olsa izin vermemiş ve her türlü kötülüğün cezasız kalmayacağını ilan etmiştir (Zilzal, 99/8). Peygamber Efendimizin bize aktardığına göre, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *"Kulum iyi bir iş yapmaya niyet eder de yapmazsa ona bir iyilik (sevabı) yazarım. Ama onu yaparsa on kattan yedi yüz kata kadar iyilik (sevabı) yazarım. Eğer kulum bir kötülük yapmaya niyet eder de yapmazsa onu (bir günah olarak) yazmam. Fakat o kötülüğü işlerse ona sadece bir kötülük (günahı) yazarım."* (Müslim, Îmân, 204)

İnsana yakışan iyilik yapmaktır. Ruhumuz iyilikten beslenir. Bir Müslüman olarak daha iyi bir insan olmaktan, daha çok iyilikte bulunmaktan ve sevap defterlerimizi halis iyiliklerle doldurmaktan başka ne amacımız olabilir?

O halde "Hep kötüler kazanır", "İyinin ömrü uzun olmaz" gibi cümlelere aldanmamak gerekir. Zira iyinin arkasındaki kudret, Cenab-ı Hak'tır. O, iyiyi destekler ve iyiliğe imkân tanır. Yeter ki insan Rabbine güvensin, O'nun hoşnutluğunu arasın ve O'nun tanıdığı bu imkânı değerlendirebilsin.

Acıdan mı şikâyetçiyiz? Zulümden mi dertliyiz? O zaman iyilik yapalım. Ve inanalım ki bizi iyilik kurtaracak!



Kime iyilik yapmalı?

Dünyayı yaşanılır kılmak için atılan her türlü adım “iyilik ve ihsan” olarak adlandırılabilir. Bir güzel sözün dediği gibi, *“İnsanı iyilik yaşatır”*. O halde insan önce kendisine iyilik etmekle işe başlayabilir. Zira her boyutta ve her alanda iyiliğe hazır hâle gelmek için önce kendine iyi davranmalıdır. İman ederek ruhuna huzur, ibadet ederek bedenine sıhhat aşılamalıdır. Tevhide gönülden bağlanmaktan, Peygamberin sünnetine ram olmaktan daha büyük iyilik olabilir mi? Namaz kılmanın, oruçla temizlenmenin, haccın ve umrenin, sadakanın ve zekâtın hem insana hem de topluma kazandırdığı iyilik tartışılır mı?

İnanan ve ibadet eden insan aynı zamanda nefsini kontrol altına almaya, güzel ahlakı kuşanmaya, kötü huylardan kurtulmaya çalışmalıdır. Sabreden, şükreden, affeden, sevgi veren, merhamet gösteren, iyi bir insan olmaya gayret etmelidir. İyilik ve güzel ahlakın buluştuğu yollardan geçerek Allah’ın rızasına ulaşmayı hedeflemelidir. Resûlullah (s.a.s.), bu yolu “doğruluk” erdemi üzerinden şöyle tarif etmiştir: *“Doğruluktan ayrılmayın. Muhakkak ki doğruluk iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğru olanı ararsa Allah katında ‘sıddîk’ (özü sözü bir olan kişi) olarak yazılır. Yalandan sakının! Çünkü yalan kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi yalan söyleyip yalanı araştıra araştıra Allah katında yalancı olarak yazılır.”* (Müslim, Birr, 105)

Kendisinden sonra çevresine iyiliği dokunur insanın. Müslüman, yakın çevresinden başlamak üzere halkalar halinde yayılan bir biçimde iyiliğe öncü olmalıdır. Her kararında iyi niyet taşımalı, düşünce ve davranışlarının iyiye ve iyiliğe hizmet etmesine özen göstermelidir. Ailesiyle, anne babasıyla, eşiyle ve çocuklarıyla ilişkilerini iyilik temeline oturtmalı, ihsan rengine boyamalıdır. Zira Sevgili Peygamberimiz, *“Sizin en hayırlınız, ailesine en güzel davranandır. Ben de sizin aranızda ailesine karşı en güzel davrananım.”* (İbn Mâce, Nikah, 50) buyurur ve kendisini örnek gösterir. *“Yediklerinizden hanımlarınıza da yedirin, giydiklerinizden onlara da giydirin, sakın onları dövmeyin ve kötülemeyin.”* (Ebû Dâvûd, Nikah, 40-41) diye uyarır. *“Küçüğümüze merhamet etmeyen ve büyüğümüze saygılı davranmayan bizden değildir.”* (Tirmizî, Birr, 15) diyerek çocuklara karşı iyilikten taviz vermez. Hatta kız çocuklarına iyi davranmak hakkında daha da büyük bir müjde verir: *“Kim üç kız çocuğunun geçimini sağlar, onları terbiye edip evlendirir ve onlara güzel davranırsa cennet onundur.”* (Ebû Dâvûd, Edeb, 120-121)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

“Kim bir iyilik yaptığında seviniyor, bir kötülük yaptığında üzülüyorsa o mümindir.”

(İbn Hanbel, IV, 399)

Anne babaya iyilik etmeyi bize ısrarla öğütleyen de Peygamberimizdir. Bir adam “Amellerin en üstünü hangisidir?” diye sorunca Peygamberimiz şöyle cevap vermiştir: *“Vaktinde kılınan namaz ve anne babaya iyilik etmek.”* (Buhârî, Tevhid, 48) İşte bu iyiliğin ta kendisidir!

İyiliğin bir sonraki halkasında ise komşularımız ve akrabalarımız gelir. İyiliğimizi en çok hak edenler arasında yer alan komşularımız için

Peygamberimiz buyurur ki: *"Kim Allah'a ve âhiret gününe iman ediyorsa, komşusuna iyilik etsin!"* (Müslim, İman, 77) Demek ki imanımız göğüs kafesimizde sıkışıp kalmamalı, hâl ve hareketlerimize de yansımalıdır. İmanımız ve ahlakımız birbirine bağlıdır ve bu bağın en çok görünür hâle geldiği yerlerden birisi de komşuluk ilişkilerimizdir. Öyle ki, Peygamberimizin anlattığına göre, iyi bir insan olduğumuza dair komşumuzun şahitlik etmesi, ahirette başımızı kurtarmamıza yardım edecektir: *"Bir Müslüman öldüğünde, en yakın komşularından üç hane halkı kendisinin iyi bir insan olduğuna şahitlik ederlerse, Yüce Allah, 'Bildiklerine göre şahitlikte bulunan kullarımın şahitliğini kabul ettim ve kendi bildiklerimi de bağışladım.' buyurur."* (İbn Hanbel, II/409)

Anne babaya iyilik etmek,
iyiliğin ta kendisidir!



Böyle bir "iyilik ilişkisi" akrabalarımız için de geçerlidir. Akrabayla iyi geçinmenin doğrudan Allah'ın rahmetine ve mağfiretine açılan bir kapı olduğunu bilmek gerekir. Akrabayla ilişkiyi kesmek, hele hele akrabaya kötülük etmek ise Rabbimizin merhametinden mahrum kalma tehlikesini beraberinde getirir. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) buyurur ki: *"Kim akraba ile iyi ilişkisini sürdürürse, Allah da onunla ilişkisini sürdürür; kim de akrabalık bağını koparırsa, Allah da o kimseyle bağını koparır."* (Tirmizî, Birr, 16) Akrabanın değerini bilenler, temiz bir kalp ve samimi bir niyetle her türlü zorluğa rağmen akrabalık ilişkisini kesmezler. Onlar, gayretlerinin sonucunda Peygamber müjdesine ererler: *"Kim rızkının bollaştırılmasını yahut ecelinin geciktirilmesini arzu ederse, akraba ilişkilerini sürdürsün."* (Buhârî, Edeb, 12)

Akraba-iyilik ilişkisinde çok hassas bir nokta daha vardır. Bir Müslüman'ın iyilik etmek için sebebe ihtiyacı olmadığı gibi, akrabalarından karşılık beklemesine de gerek yoktur. İyiliğin en güzel karşılığı Allah katındadır. Sevgili Peygamberimizin ifadesiyle, *"Sıla-i rahim yapan, akrabasından gördüğü iyiliğe iyilikle karşılık veren kimse değildir. Esas sıla sahibi, akrabası kendisine iyiliği kestiğinde bile ona iyilik yapandır."* (Buhârî, Edeb, 15)

Halkalar halinde yayılan iyilik, aynı şehirde birlikte yaşadığımız tüm insanları kuşatır. Yetimlere, fakirlere, kimsesizlere, yuva özlemi çekenlere, muhacirlere, öğrencilere uzanan iyilikler hiç kuşkusuz insanı Rabbine yaklaştırır. Buruk yüreklere bir nebze de olsa acıyı unutturabilmek için maddi ya da manevi destek sunmak, iyiliğin yeryüzünde hükümran olmasına yardım etmek demektir. Mümine yakışan, mazlum coğrafyalardaki kardeşleri için dua etmek, savaşın çocuklarıyla birlikte gözyaşı dökmek, hiç tanımadığı insanların bir an önce kötülükten kurtulup iyilikle nefes alması için onlara yardım göndermektir.

"Allah'ım! Bize dünyada iyilik ver, âhirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!"



Diyeceğimiz o ki, iyilik, insanın mayasında yer alan "eşref-i mahlukat" sırrının bir yansımasıdır. Bu yüzden de iyilik sözleri, iyilik örnekleri sınırsızdır. Can taşıyan her varlık, iyiliğe hasrettir. Minicik bir karıncadan yüce bir âlime kadar her canlı kendisine ihsan ile yani en güzel biçimde davranılmasını hak eder. Peygamber Efendimiz, "Her canlıya yapılan iyilikte bir sevap vardır." (Buhârî, Müsâkât, 9) sözüyle bu gerçeği dile getirir.

İnsan insana iletişimde olduğu gibi, insanın diğer canlılarla ilişkisinde de iyilik ana ilkedir. Kâinatın her zerresinde Allah'ın kudretini ve sanatını görebilmek, Allah'ın insana iyiliğini fark edebilmek gerekir. Suyun, dağın, ateşin, türlü türlü hayvanın, binbir çeşit bitkinin bizlere "ikram" olduğu kadar "emanet" de olduğunu bilmek önemlidir. Varlık âlemi sabah akşam Allah'ı zikretmektedir ve insanın hizmetine sunulmuş olmaları bize asla onları sömürme, kötü kullanma, zulmetme hakkı vermemektedir. Emanetin bir sahibi, insanın da o Mutlak Sahibe vereceği bir hesabı vardır. Hesapları iyilik üzerinden tutmalı, kötülüğün bütün muhasebeyi altüst etmesine izin vermemelidir.



İyilik ama nasıl?

Sevgili Peygamberimiz, *"Her iyilik bir sadakadır."* (Buhârî, Edeb, 33) buyurur. Yani iyilik etmekle sadaka vermek eştir. İkisi ecir ve sevapta kardeştir. Bizler

sadece kendimize iyilik yapanlara karşı değil, herkese karşı iyi olmakla mükellefiz. Peygamber Efendimiz bu hususta der ki: *"İnsanlar iyilik yaparlarsa biz de iyilik yaparız; zulmederlerse biz de zulmederiz, diyen zayıf karakterli kimseler olmayın. Bilakis iyilik yaptıklarında insanlara iyilik yapmayı, kötülük yaptıklarında ise onlara zulmetmemeyi bir ilke olarak benimseyin."* (Tirmizi, Birr, 63) İyiliğin karşılığı sadece İyiliği Yaratan'dan beklenmelidir. Zira "al gülüm ver gülüm" tarzı bir alışverişe dönerse, iyilik erdem olmaktan çıkar. Aksine Kur'an-ı Kerim, sırf Allah'ı memnun ve razı etmek için iyilik eden insanları bize örnek verir: *"Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler. (Sonra şöyle derler:) "Biz sizi sırf Allah rızası için doyuruyoruz. Sizden bir karşılık ve bir teşekkür de beklemiyoruz. Çünkü biz, asık suratlı, çetin bir günden dolayı Rabbimizden korkarız."* (İnsan, 76/8-10)

İyinin arkasındaki kudret, Cenab-ı Hak'tır. O, iyiyi destekler ve iyiliğe imkân tanır. Yeter ki insan Rabbine güvensin, O'nun hoşnutluğunu arasın ve O'nun tanıdığı bu imkânı değerlendirebilsin.

Kötülüğe kötülükle karşılık vermemek de dâhil olmak üzere, yaptığımız hiçbir iyilik boşa gitmez. Ne demiş atalarımız: "İyilik yap denize at, balık bilmezse Hâlık bilir!" Yeter ki iyiliğe adım atarken niyetimiz halis olsun. Yeter ki iyilik etme imkânı bulunca nefsimiz kabarmasın. İyiliğimizin reklamı insanların yüzünde bir tokat gibi patlamasın…

Yaptığımız hiçbir iyilik boşa gitmez. Yeter ki iyilik yaparken niyetimiz halis olsun. Nefsimiz kabarmasın. İyiliğimizin reklamı insanların yüzünde bir tokat gibi patlamasın…

İyilik yolculuğu, sade, sakin ve derin bir yolculuktur. İnsan bu yolculukta sağ elinin verdiğini sol eli bile duymayacak kadar hassas davranmalı, riya ve gösterişle iyiliklerinin ecrini heba etmemelidir. Yaptığı iyiliği unutmalı, asla karşısındakini rencide eden bir hatıra ya da bir koz olarak kullanmamalıdır. Ayet-i kerimede buyrulduğu gibi: *"Güzel söz ve bağışlama, arkasından incitme gelen sadakadan daha iyidir."* (Bakara, 2/263) İyiliğini menfaate dönüştürmek isteyen, insanları bununla baskı altında tutan kimseyi Peygamberimiz şöyle uyarır: "*Yaptığı iyiliği başa kakan, ana babasına eziyet eden ve içki müptelası olan kişi cennete giremez."* (Nesâî, Eşribe, 46)



Velhasıl

"Ömür dediğin üç gün!" diyoruz. Peygamberimiz ise, *"Kazayı (ve kaderi) ancak dua değiştirir. Ömrü ise ancak iyilik uzatır."* (Tirmizî, Kader, 6) buyurarak bu kısacık ömrü uzun etmenin, bereketli ve huzurlu geçirmenin formülünü veriyor: "İyilik yapmak."

İnsan olarak, yeryüzünün en değerli varlığı olarak, yeryüzünü ıslah ve imar etmek için yaratıldık. O halde iradelerimizi iyilik uğruna eğitmek, ibadetlerimizi iyilik şuuruyla eda etmek, kulluğumuzun "yeryüzünde iyiliğe hizmet etmekle" kemale ereceğini bilmek gerekiyor.

Ömür boyunca her fırsatı değerlendirip iyilik biriktirmeye, iyilik dağıtmaya ve iyilik üretmeye çalışalım. Acıdan mı şikayetçiyiz? Zulümden mi dertliyiz? Adaletsizlikten mi bizarız? O zaman iyilik yapalım. Ve inanalım ki bizi iyilik kurtaracak!

Bugün kötülükle ayakta kalan güçler, menfaati adına her türlü kötüden medet uman ideolojiler dünyayı sarmışsa; kötülüğü kalıcı bir politika hâline getiren ve insanlığın hayrı için değil kendi hırsları için yaşayanlar artmışsa; inanalım ki bizi iyilik aydınlığa çıkaracak!

Suyun, dağın, ateşin, türlü türlü hayvanın, binbir çeşit bitkinin bizlere "ikram" olduğu kadar "emanet" de olduğunu bilmek önemlidir.

Biz Müslüman'ız. Kötülüğün bireysel ve yerel olmaktan çıkıp küresel ve sistematik hâle gelmesi bizi yıldırmamalı. Biz, kötülüğün değil, iyiliğin insanlık için buluşma noktası hâline gelmesi uğruna durmadan çabalamalıyız. Bize düşen; kötülüğü iyilikle ortadan kaldırmak ve daha çok iyilik yapmaktır. Bize düşen; iyilik yaptıkça, iyi düşündükçe, iyi davrandıkça, iyi hissettikçe katran renkli bulutların hayatımızdan kalkacağına inanmaktır. Bize düşen; yeryüzünde iyilik yaptıkça gökyüzünün rahmet kapılarının açılacağına, Rabbimizin merhametinin coşacağına dair ümit beslemektir.

Peygamberimiz buyuruyor ki: *"Kim bir iyilik yaptığında seviniyor, bir kötülük yaptığında üzülüyorsa o mümindir."* (İbn Hanbel, IV, 399) Mümin olmak iyilikle mutlu olmak anlamına geliyorsa, en ufak bir iyiliği bile küçümsemeden, iyiliğin mayalandığına ve bereketlendiğine inanarak iyilik etmeye devam edelim. Sulh, hayır, hasenat, diğerkâmlık, isar adına bütün imkânlarımızı harekete geçirelim. Aklıyla, ruhuyla, bedeniyle iyiliğe hadim olan nesiller yetiştirelim.

İnsana yakışan, iyilik yapmaktır. Ruhumuz iyilikten beslenir. Bir Müslüman olarak daha iyi bir insan olmaktan, daha çok iyilikte bulunmaktan ve sevap defterlerimizi halis iyiliklerle doldurmaktan başka ne amacımız olabilir? İmanımızı amelimizle taçlandırmaktan, Rabbimizin iyiliğe dair emirlerine uyup kötülüğe dair uyarılarına dikkat etmekten başka ne vazifemiz olabilir?

O zaman, "kötülük edene biz de kötülük ederiz" mantığını bir kenara bırakalım. Irk, cinsiyet, renk, dil, inanç ayrımı gözetmeksizin bütün muhataplarımıza iyilik taşıyalım. Anne babamızdan, eşimizden, çocuklarımızdan başlamak üzere iyiliği çevremizde hâkim kılalım. Çocuklarımıza iyiliği öğretelim, onları iyi örneklerle tanıştıralım, ailece iyiliğe yatırım yapalım. Çünkü iyilik asla zarar ettirmeyen bir yatırımdır.

Akrabamız, komşumuz, iş arkadaşımız, müşterimiz bizden iyilik görsün. Toplumumuzun iyiliğe susamış yürekleri bizimle mutlu olsun. İyilik biriktirmeye, iyilik dağıtmaya ve iyilik üretmeye çalışalım. Bir yandan da dilimizden duayı düşürmeyelim: *"Allah'ım! Bize dünyada iyilik ver, âhirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!"* (Müslim, Zikir, 26)